

Kleine verschillen tussen toegelaten I&R-gebruiksmerken

Peter Roelofs en Liesbeth ter Elst-Wahle, PV

De in 1996 toegelaten **I&R-gebruiksmerken** zijn allemaal geschikt om mee te werken. Deze zeven typen merken verschillen nauwelijks ten aanzien van werktijd, verliezen, oorbeschadigingen en gebruikservaringen. Er is wel verschil in leesbaarheid van de volgnummers: alleen merken van Caisley zijn goed leesbaar. Naast service van de leverancier is de prijs doorslaggevend bij het maken van een keuze.

Op verzoek van varkenshouders heeft het Praktijkonderzoek Varkenshouderij de zeven typen gebruiksmerken die in 1996 waren toegelaten binnen de I&R-regeling voor varkens met elkaar vergeleken. Het onderzoek is uitgevoerd op één gesloten bedrijf en bij twee vaste combinaties van vermeerderaar en mester.

De vergeleken typen gebruiksmerken zijn: Caisley, Herberholz, Hut met kunststof punt (Hut-kunststof), Hut met metalen punt (Hut-metaal), Merko, Splitthoff en SWM. Op elk bedrijf zijn met elk type gebruiksmerk 100 tot 250 biggen gemerkt. De merken zijn 'vroeg' (tijdens het castreren of rond het spenen) of 'laat' (aan het einde van de opfokperiode) aangebracht.

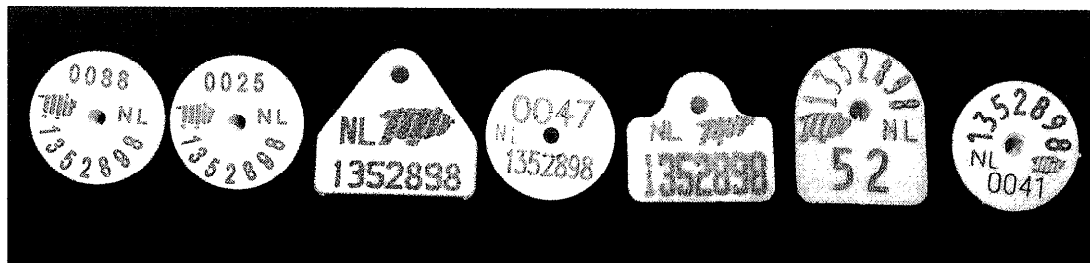
De werktijden voor het aanbrengen van de merken zijn gering. Voor een varkenshouder met 210 zeugen is het verschil tussen de kortste werktijd (Merko) en de langste werktijd (Caisley) minder dan twee uur per jaar. Deze resultaten zijn beschreven in Praktijkonderzoek Varkenshouderij van april 1997. Nu zijn ook de resultaten bekend van het onder-

zoek naar beschadigingen aan de oren, naar verlies van de merken tijdens opfok en mesterij en naar de kosten. Daarnaast hebben de deelnemende vermeerderders de aspecten 'kwaliteit van het merk', 'verpakking' en 'tang' beoordeeld en konden ze algemene opmerkingen plaatsen.

Oorbeschadigingen

De beschadigingen aan de oren zijn één, twee en drie weken na het aanbrengen van de gebruiksmerken vastgesteld. Eén week na het aanbrengen hadden vijf van de 1.281 biggen een duidelijke ontsteking aan het oor. Er is geen verschil tussen de typen gebruiksmerken vastgesteld.

Na één week was bij 5% van de biggen een verdikking zichtbaar langs het gat in het oor waar de verbindingspen van het gebruiksmerk door stak. Na twee weken was dit percentage afgenomen tot 3%. Als gevolg van hun vormgeving waren bij de Herberholz- en de Splitthoff-merken verdikkingen beter zichtbaar. Bij deze twee typen gebruiksmer-

De zeven toegelaten I&R-gebruiksmerken (van links naar rechts): Hut-metaal, Hut-kunststof, Herberholz, SWM, Splitthoff, Caisley en Merko

ken zijn na één en na twee weken meer verdikkingen gezien dan bij de andere merken ($p < 0,05$). Het is echter niet duidelijk of dit komt door verschil in zichtbaarheid of doordat er werkelijk meet- verdikkingen waren. Na drie weken had nog 1% van de biggen dergelijke verdikkingen en kon er geen verschil tussen de typen gebruiksmerken meer worden aangetoond.

Verlies van de merken

Tijdens de opfok raakten in totaal 0,15% van de gebruiksmerken zoek, tijdens de vleesvarkensperiode 0,68%. De verliezen waren te gering om onderscheid tussen de typen gebruiksmerken te kunnen maken. Wel waren er duidelijke bedrijfs- en hokeffecten: twaalf van de vijftien vleesvarkens die hun gebruiksmetlc verloren lagen in twee hokken.

Oordeel varkenshouders

De vermeerderaars hadden een lichte voorkeur voor ronde gebruiksmerken. De leesbaarheid van de volgnummers was het beste bij Caisley. Voor (sub-)fokkers kan goede leesbaarheid belangrijk zijn. De vermeerderaars hadden het liefst dat de mannelijke en vrouwelijke delen van de gebruiksmerken afzonderlijk en los waren verpakt, zoals bij Splitthoff. De vermeerderaars waren niet eenduidig in hun oordeel over de tangen, maar de Splitthoff-tang scoorde het laagst. De vermeerderaars moesten te hard in deze tang knippen om het merk in het oor aan te brengen.

Aanzienlijke verschillen in kosten

De kosten van de gebruiksmerken zijn afhankelijk van de bedrijfsomvang. In tabel I is weergegeven wat de jaarlijkse kosten zijn van het merken van de biggen. De kosten zijn gebaseerd op het prijsniveau in 1997.

Bij elke bedrijfsomvang is Merko het goedkoopste en Hut-metaal het duurste gebruiksmerk. Voor een bedrijf met 210 zeugen zijn de kosten (exclusief arbeid) respectievelijk f 666,- en f 1.130,- per jaar. Dit is een verschil van f 464,- per jaar.

In 1997 kunnen alleen nog merken met volgnummer worden besteld. Verder zijn in 1997 drie nieuwe typen gebruiksmerken toegelaten, namelijk Metagram, Nedap en een tweede type van Caisley. Metagr-am is goedkoper dan Merko, Nedap is duurder dan Hut-metaal en de prijs van het tweede type Caisley-merken ligt ertussen. Omdat over de gebruikswaarde niets bekend is, zijn deze merken niet in de tabel opgenomen.

Totale beoordeling

In tabel 2 staat een overzicht van de resultaten van het vergelijkende onderzoek van de zeven merken.

De verschillen in gebruikswaarde tussen de zeven in 1996 toegelaten typen gebruiksmerken zijn zo klein, dat voor de meeste vermeerderaars prijs en leveringsvoorwaarden van doorslaggevende betekenis zijn. Van de onderzochte gebruiksmerken was Mer-

Tabel I: Jaarlijkse kosten (gulden per bedrijf, exclusief BTW) inclusief arbeid

aantal zeugen	Caisley	Herberholz	Hut-kunststof	Hut-metaal	Merko	Splitthoff	SWM
75	620	609	522	626	461	528	538
100	815	803	686	823	607	695	704
210	1.690	1.645	1.449	1.741	1.285	1.461	1.459
500	3.938	3.833	3.405	4.101	3.037	3.415	3.407

ko het goedkoopst. Voor (sub-) fokkers die belang hebben bij individuele dierherkenning was Caisley (met volgnummer) een goede keuze. In het onderzoek zijn leveringsvoorwaarden en service van de

leverancier niet meegewogen, omdat dit bij de gekozen proefopzet niet mogelijk was. Vanzelfsprekend zijn ook de gebruiksmarken die pas in 1997 zijn toegelaten niet in het onderzoek betrokken. □

Tabel 2: Samenvatting van de resultaten

	Caisley	Herberholz	Hut-kunststof	Hut-metaal	Merko	Splitthoff	SWM
arbeidsbehoefte		+	+	+	+	0	+
oorbeschadiging	+	0	+	+	+	0	+
verlies van merken	0	0	0	0	0	0	0
oordeel varkenshouders ²	0	0	0	0	0	0	0
leesbaarheid volgnummer	++	0	--	--		0	+
kosten	0	0	+		++	+	+

¹ ++ = zeer gunstig, + = gunstig, 0 = neutraal, - = ongunstig, -- = zeer ongunstig

² de verschillen in beoordeling voor de aspecten 'kwaliteit van het merk', 'verpakking' en 'tang' en de algemene opmerkingen heffen elkaar op